

Kysymys psykoanalyysin asemasta tieteessä (Janne Kivivuori)

Psykoanalyysiin kriittisesti suhtautuva historian tutkija Petteri Pietikäinen esitteli 1990-luvulla harjoittamaani psykokulttuurin tutkimusta *Tieteessä tapahtuu* -lehden numerossa 8/2000. Tämän vuoden ensimmäisessä numerossa Marja Jalava ja Jukka Relander arvostelivat voimakkaasti Pietikäisen kirjoitusta. Pidän erikoisena sitä, että Jalava ja Relander hyökkäävät tutkimuksiani vastaan ikään kuin niitä esitelletyt Pietikäinen olisi niistä vastuussa.

Jalavan ja Relanderin kirjoituksesta voi syntyä kuva, että olisin kritisoinut psykoanalyysia "epäsuorasti". Kuitenkin olen melko hiljattain julkaissut psykoanalyyttisten tietoväitteiden kritiikkiä esittelevän katsauksen (*Kivivuori* 1999), jonka ainakin Relander lienee lukenut, ja johon Pietikäinen viittaa. Vaikenemalla artikkelistani Relander tulee antaneeksi asioista virheellisen kuvan.

Jalavan ja Relanderin kirjoituksen taustalla on psykoanalyysin aseman kriisiytyminen. Kansainvälisessä tiedeyhteisössä on voimistunut ja levinnyt käsitys, että kyseisen perinteen useimmat spesifit kuvaavat ja selittävät tietoväitteet ovat virheellisiä. Samaan aikaan professori Juha Siltala on luonut Helsingin yliopiston historian laitokselle psykoanalyyttisen koulukunnan ja jälkikasvun, joka tulee vaikuttamaan vuosikymmeniä ainakin TV-kommentaattoreina. Tätä tosiasiaa ei muuksi muuta edes professori Siltalan mahdollinen oma lisääntyvä kriittisyys psykoanalyysia kohtaan. Vahinko on jo aiheutettu.

Ennustan, että tulevaisuudessa suomalaisille tiederahojajille tullaan tarjoamaan yhä enemmän historian, kulttuurin tai yhteiskunnan tutkimukseksi naamioitunutta psykoanalyyttistä - tai väljemmin "psykodynaamista" - kirjoittelua. Anomuksiin joutuvat ottamaan kantaa historia- ja yhteiskuntatieteiden asiantuntijat, joilla ei ole aikaa seurata kansainvälistä luonnon- ja lääketieteellistä tutkimusta. Heidän käsityksensä psykoanalyysista lienevät lähinnä *Helsingin Sanomien* kulttuurisivujen varassa.

En tässä esitä yhteiskunnan, tai sen historian, psykoanalyyttisen tutkimuksen rahoittamisen lopettamista. Sen sijaan olisi toivottavaa, että eri tahot olisivat tietoisia parin viime vuosikymmenen aikana voimistuneesta psykoanalyyttisten teorioiden kritiikistä.

Ongelmallisia ovat myös opinnäytteet, joissa sovelletaan psykoanalyyttisiä teorioita yhteiskunnallisten ilmiöiden tutkimukseen. Tilanne on niiden osalta nyt jossain määrin samankaltainen kuin marxilaisten opinnäytteiden kohdalla 1980-luvun alussa. Jo aloitetut työt saatattakoon päätökseen, mutta uusien hankkeiden käynnistämiseen on syytä suhtautua varsin varauksellisesti.

*

PS. Voi olla kohtuutonta moittaa historia- ja yhteiskuntatieteitä kritiikittömiksi, jos Suomen lääketieteellinen tiedeyhteisö on yhtä hidasliikkeinen. Esimerkiksi *Suomen Lääkärilehdessä* julkaistaan näköjään yhä psykoanalyttisia artikkeleita. Olisikin kiinnostavaa tietää, mitäpsykoanalyttisia ihmisen käyttäytymistä ja psykologiaa koskevia kuvauksia ja selityksiä pidetään suomalaisessa lääketieteen opetuksessa edelleen *tosina*. Jos joku lääkäri vastaisi tähän kysymykseen, hän voisi samalla kommentoida Eric R. Kandelin artikkelia "A New Intellectual Framework for Psychiatry" (1998, ks. myös www.nobel.se/medicine/laureates/2000/kandel).

KIRJALLISUUTTA:

Kandel, Eric R (1998): "A New Intellectual Framework for Psychiatry". Am J Psychiatry 155:4, 457-469.

Kivivuori, Janne (1999): "Kaksi psykoanalyysin kriitikkoa". Yhteiskuntapolitiikka 64:3, 249-256.

Kirjoittaja on sosiologian dosentti Helsingin yliopistossa.